

Presser Gábor és vendégei (4. old.)

Izraeli színes (5. old.)

Nyertes pályázatok (6. old.)

Domán István főrabbit ünnepelték 90. születésnapja alkalmából

Szívet melengető, léleksimogató eseménynek lehettünk részesei a Hitközség patinás Goldmark Termében, ahol Domán István főrabbi kilencvenedik születésnapját ünnepelni több mint százan érkeztek határon innen és túlról.

Megjelent Hólvényi György egyházi, nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkár a kormány képviselőjében, Ilan Mor, Izrael magyarországi nagykövete, Feldmájér Péter Mazsihisz-elnök, Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató, Tordai Péter, a BZSH mb. elnöke, a Szeretkórház nevében Márvány Vera, eljött pályatársaként Schweitzer József nyugalmazott orsz. főrabbi, ott volt az ORZSE rektora, Schöner Alfréd, valamint az intézmény több tanára, rabbik, kántorok és körzeti elnökök az egész országból, de Budapestre érkezett a révkomáromi hitközség vezetője is.

Végül, de nem utolsósorban ott volt természetesen az ünnepelt családja, rokonok, barátok, tisztelők és tanítványok. A dúsan terített asztaloknál helyet foglaló vendégek elsőként Feldmájér Péter laudációját hallgathatták meg Zoltai Gusztáv interpretációjában.

Prof. Dr. Domán István főrabbi 1922. november 17-én született Budapesten, rabbicsaládban.

Elmélyült vallási tudását nemcsak édesapjától szerezte, hanem – akkoriban már nem szokásos módon – a négyosztályos polgári iskola befejezése után jesivába küldték, ahol megtanulta mindazt, amit a zsidó vallásról tudni lehet és kell. Tizennyolc éves korában úgy döntött, hogy jártasságot szerez a világi tantárgyakban is, ezért három év alatt elvégezte a hat osztályt a Madách Imre Állami Főgimnáziumban. Utolsó vizsgát már sárga csillaggal a mellén fejezte be. A munkaszolgálat szörnyűségei után 1945-ben beiratkozott a Pázmány Péter Tudományegyetemre, ahol summa cum laude minősítéssel szerzett doktorátust. Egyetemi tanulmányaival párhuzamosan beiratkozott az Országos Rabbiképző Intézetbe, ahol valamennyi elővizsgáját kitűnő eredménnyel tette le, de az akkori szélsőséges ateista politika miatt nem avatták rabbivá, középiskolai tanárként dolgozott. Jónás próféta történeteinek ábrázolása az ókeresztény emlékeken című doktori disszertációjához egyszerre használta fel rabbinikus és művészettörténeti tudását.

1956-ban a felkelést követő megtorlások elől az Egyesült Államokba ment, ahol hittantanárként működött.

1965-ben dr. Scheiber Sándor professzor hívására visszatért Magyarországra, letette a rabbivizsgát, és azóta szolgálja híveit, tanítja a talmudot a zsidó ifjúság nemzedékeinek. Rabbiként szolgált Kaposváron, Szegeden, Újpesten, a Vásvári Pál utcában, majd elfoglalta néhai édesapja székét a Hunyadi téri zsinagógában.

Lehetetlen egy ilyen rövid laudációban felsorolni azon tudományos értekezések, könyvek sorát, amelyeket az elmúlt évtizedekben alkotott. Kiváló ismerője a bibliai és talmudi

Domán István

hébernek, az arameusnak, ezenkívül beszél és alkot angolul, németül és jiddisül, kiváló magyar nyelvű szónoklatai méltán vívták ki a vallásos közönség és kollégái elismerését. Több mint négy évtizede él boldog házasságban feleségével, Katalinnal. Két fia és négy unokája van. Domán Istvánnak 90. születésnapja alkalmából a Mazsihisz elnöke a Magyarországi Zsidókért Díjat adományozta 5773. ros hasánájára.

Ezt követően került sor a kitüntetés szövegének ismertetésére, majd átadására egy műves ajándék kíséretében. A Mazsihisz elnöke ezeken felül virágcsokorral kedveskedett Domán Katinak, a feleségnek, aki évtizedek óta a nyugodt háttérrel, a felkészülést biztosítja a főrabbi számára.

Majd Feldmájér Péter intézett néhány kedves mondatot a születésnaposhoz. Egyebek mellett kifejezte „megdöbbenését” Domán István valóságos életkorán – szellemi és fizikai frissessége láttán. Örökifjúnak nevezte, pályáját tekintve reneszánsz embernek, aki egyformán jártas a köznapi, az ókori-középkori irodalomban, művészetben, világi és egyházi értelemben egyaránt. Nemcsak tanul, hanem tanít és publikál, ír, ismereteket, tudást nyújtva szakembereknek és a nagyközönségnek is.

Zoltai Gusztáv külön köszöntötte az államtitkárt, a nagykövetet és a nyugalmazott országos főrabbit. Ezt követően Hólvényi György emelkedett szólásra, elmondva: néhány éve személyes ismerőse az ünnepeltnek, elektronikus és személyes, kávéházi beszélgetések mélyítették kapcsolatukat. Nagy gondolkodónak, nagy írónak aposztrofálta Domán Istvánt, hangsúlyozva, a főrabbitól kapott tanítások mekkora hatással voltak az ő pályafutására.

Ilan Mor nagykövet először is örömet fejezte ki, hogy rövid időn belül a második kilencvenestendős rabbit köszönheti, majd beszélt Domán István magyarul megjelent regényeiről – hozzátéve, ilyenkor sajnálja, hogy nyelvtudása nem elegendő azok olvasásához. Végül hosszú életet és eredményes munkát kívánt az ünnepeltnek.

Spánn Gábor, az Új Élet rendszeresen publikáló munkatársa, korábban televíziós, rádiós személyiség,

az ORZSE részéről szól: „Megpróbálom humorosra venni a 90. évét.” Sikerült neki, igazán derűs perceket szerzett mindenkinek!

Ezután (az ünnepeltnek is meglepetésként) elsötétült a terem, a színpad függönye szétnyílt, és láthatóvá vált a főrabbi Egyesült Államokban élő Dávid fiának videóüzenete, melyben sajnálatát fejezte ki távolléte miatt, és ezen a módon köszöntötte édesapját.

A meglepetés folytatódott, hiszen Schweitzer József állt fel, hogy hagyományos papi áldásban részesítse kollégáját. Ezt megelőzően néhány szép mondatban méltatta az édesapát, Domán Ernőt is.

Domán István emelkedett szólásra, beszédét teljes terjedelmében közöljük.

Kedves Vendégek!

Első szavam a köszöneté. Köszönöm az Egek Urának, hogy életben tartott, megőrizt mind a mai napig. A köszönet többirányú: egyrészt szól az életben maradásért; másrészt hogy magas korom dacára még aktívan működöm: rabbiállást töltök be és tanítok az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetemen; harmadrészt hogy publikálok.

A talmud tanítja: „Gersze dójánkuszé odif” – a gyerekkori tanulmányok a legmaradandóbbak. Ezért szüleim, akik ortodox zsidók voltak, jesivába küldtek, ahol kora hajnalról késő estig talmudot tanultunk.

Már a negyedik ilyen talmudiskolában tanultam Galántán, és úgy látszott, hogy még az Örökkévaló sem ment meg attól, hogy ortodox rabbi legyek. Am a megye főispánja másképp döntött: felszelatta a jesivát, és a diákokat visszazsuppoltatta lakóhelyükre. Így kerültem vissza Budapestre, és elkezdtem foglalkozni világi tantárgyakkal.

1944-ben sárga csillaggal a mellemen tettem érettségi vizsgát a Barcsay utcai Madách Gimnáziumban. Ezután munkaszolgálat következett, amelyet a német léghárító tüzérségnél abszolvtam. Azt hiszem, szükségem van hangsúlyoznom, hogy nem mint tüzér...

A felszabadulás után beiratkoztam az Országos Rabbiképző Intézetbe és vele párhuzamosan a Pázmány Péter Tudományegyetemre, s elkezdtem kutatni az élet értelmét. Azóta is ezt teszem... De ez a kutatás hozta magával, hogy írtam kilenc könyvet, több mint ötszáz tanulmányt, cikket, elbeszélést,

Feldmájér Péter köszöntője

tárcát és disszertációt. De a legfontosabbnak tartom, hogy mindjárt a világháború után vidéki hitközségekben mint rabbiképzős diák vállaltam rabbifunkciót.

Köztudott, hogy a holokausztban a magyar vidéki zsidóság vesztesége volt a legnagyobb egész Közép-Európában. A deportáltakból csak 10% érkezett vissza, és azok is megkínözva, meggyötörve, kifosztva, kirabolva. Érthető, hogy szinte minden ellen lázadtak, aminek balsorsukat tulajdonították. Sok mindent megpróbáltam, hogy elhozzam hozzájuk vallásunk vigaszát, hitünk reményességét. És ha sikerült néhányukat eltántorítanom az önrombolástól, az öngyilkosságtól és felszillantani a jövő reményét, akkor ezt tekintem legjelentősebb tevékenységemnek.

Köszönettel kezdem beszédemet, és azal is fejezem be. Köszönetet mondok feleségemnek, Katinak, aki immáron 47 éve a társam.

Köszönetet mondok a Hitközség vezetőségének, akik megrendezték ezt a felemelő ünnepséget. Köszönöm dr. Hólvényi György egyházi ügyekért felelős államtitkár úrnak, prof. dr. Schweitzer József főrabbi úrnak és Ilan Mornak, Izrael budapesti nagykövetének, hogy eljöttek erre az alkalomra.

Köszönöm rokonaimnak, akik közül többen nagy utat tettek meg, hogy nekem örömet szerezzenek, barátaimnak, híveimnek és tanítványaimnak, hogy eljöttek együtt ünnepelni velem.

Teljes szívemből kívánom, hogy még sok-sok éven át ünnepelhes-

sük egymás születésnapját az emberi kor végső határáig.

Az ünneplés „hivatalos része” ezzel lezajlott, az ünnepi barcheszre természetesen Domán István főrabbi mondott áldást, sokan álltak sorba a születésnapos előtt egy mosolyért, egy kézszorításért.

A bőséges és ízletes falatokért, a találásért a Laky Konyhát és Szántó Györgyöt illeti elismerés.

- gáljuli -

A Hunyadin is ünnepeltek

Szombati istentisztelet keretében, amelyen Villányi Benjámint kántorjelölt funkcionált, a zsúfolásig megtelt zsinagógában nagyszabású kiduson köszöntötték a körzet főrabbját, Domán Istvánt kilencvenedik születésnapján.

Az eseményen mások mellett megjelent Streit Sándor, a Nagyuvaros és Várnai György, a Hegedűs Gyula utcai körzet elnöke. A Páva utcai körzet részéről három hölgy versekkel és ajándékokkal kedveskedett a főrabbinak. Eljött Fekete László főkántor és Szilágyi Gábor kántor is.

Elhangzottak köszöntők, méltatások, a közösség részéről is többen gratuláltak az ünnepeltnek, így például az elnök, Gervai László, valamint Várnai Gusztáv és Horváth László is. Streit Sándor és Fekete László egyebek mellett sok évtizedes baráti és munkapcsolatukról beszélt, a hit és a tudás közvetítéséről. Kardi Judit a Macisz nevében köszöntötte a főrabbit s kívánt minden jót, Fináli Gábor rabbijelölt tanítványként idézte fel Domán István életútját, hitelességét.

A körzet elnöke a tanulás-tanítás kettős tükrében osztotta meg gondolatait, majd átadták a kile ajándékát az ünnepeltnek s virágot Katinak, a feleségnek.

Végül a főrabbi emelkedett szólásra, hálát adva az Örökkévalónak, hogy egészségben, megfelelő aktivitással érthette meg ezt a kort, ezt a napot. Szólt a mély vonzalomról, mely kisgyermekkorától ehhez a körzethez köti, beszélt négy évtizeden át itt funkcionáló édesapjáról, akinek hatására ezt a hivatást választotta. Domán István pályafutása állomásaival említette, végül megköszönte a jelenlévők szeretetteljes jókívánságait, a dúsán terített asztalokat, az ünneplést.

Schweitzer József áldást kér kollégájára

„Heil Marci!”

Bejárta a nemzetközi sajtót a náciellenes tüntetés

Bejárta a nemzetközi sajtót a nácizmus elleni budapesti demonstráció. A tüntetésről beszámolt többek között az amerikai *Washington Post*, a *Fox News*, a *Chicago Tribune*, a *Krónika* erdélyi magyar napilap, az izraeli *Haaretz*, a *Jerusalem Post*, a német *Die Welt*. Az ARD német közszolgálati televízió szerint ritka összefogásra került sor, az orosz *Russia Today* hírcsatorna kiemelte: a tömeg a Jobbik feloszlását követelte, az AP hírügynökség pedig megjegyezte: az MSZP elnöke a parlamentben várta a reakciót Orbán Viktor miniszterelnöktől.

A budapesti demonstrálók például akartak mutatni, egyesek a Dávid-csillagot is feltűzték, közölte tudósításában az ARD. A csatorna másfél perces video-összeállításban számolt be a neonáci elleni tüntetésről Budapesten. Az ARD szerint körülbelül 15 ezren vettek részt a demonstráción egész Magyarországról, hogy nemet mondjanak az antiszemitizmusra és a rasszizmusra. Tudósítottak arról is, hogy ezt megelőzően a parlamentben a szélsőjobboldali Jobbik egyik képviselője azt indítványozta, hogy készítsenek egy listát arról, hány zsidó van a parlamentben és a kormányban, ami a Gázai-konfliktusra való tekintettel nemzetbiztonsági kockázatot jelent. Felhívták a figyelmet, hogy senki nem vágott *Gyöngyösi Márton* szavaiba. A közszolgálati csatorna szerint a felháborodás hulláma megkésve, de annál erőteljesebben és minden politikai irányból jött. Felidéztek Rogán és Bajnai beszédét is, majd megjegyezték, hogy ez egy ritka összefogás az egyébként teljesen ellenséges viszonyban álló politikai csoportok között. „A mai demonstráció sokak számára egy már régóta esedékes jel volt” – összegezték a történeteket.

Francia lap: Orbántól elvárják, hogy megszólaljon

A francia AFP hírügynökség arról számolt be, hogy több tüntetőnél olyan zászlót lehetett látni, amelyen az állt, hogy „A Jobbik az igazi nemzetbiztonsági kockázat Magyarországnak”. A hírügynökség kitért arra, hogy Rogán Antal, a Fidesz frakcióvezetője szerint „nem fogadhatjuk el, hogy Magyarországot bármely polgárát csak azért, mert más felekezethez tartozik vagy más nemzetiségből származik, más értékeket részesít előnyben, méltóságában megsértés, önbecsülésétől megfoszszák, szabadságát elvegyék, listával fenyegetőzve megbélyegezzék”. Az AFP jelezte, hogy néhány demonstráló hátat fordított a fideszes politikusnak, ugyanis a kormánypartot gyakran azzal vádolják, hogy populista és nacionalista politikával igyekszik megnyerni a Job-

bik szavazótáborát. Bajnai Gordon volt miniszterelnök – aki sokak szerint Orbán Viktor kihívója lehet 2014-ben – azt mondta, hogy most nem az előző vagy a jelenlegi kormányt kell hibáztatni, hanem össze kell fogni a gyűlölettel szemben – írja az AFP.

Mesterházy Attila, az MSZP elnöke a Jobbik karanténba zárását sürgette, valamint felszólította Orbán Viktort, hogy nyíltan ítélje el a Jobbikot a parlament legközelebbi ülésén – számolt be a francia hírügynökség.

„Heil Marci” – orosz hírcsatorna a tüntetésről

A *Russia Today* (RT) szintén beszámolt a tüntetésről. Az orosz hírcsatorna szerint a magyar Országgház előtt összegyűlt tömeg a Jobbik távozását követelte. Az RT fényképgalériát is közölt az eseményről, valamint kiemelték, hogy volt egy transzparens, amelyen Gyöngyösi Attila hírhedt náci köszöntéssel ábrázolták – „Heil Marci” állt a plakáton. Az RT szintén azt hangsúlyozta, hogy a demokratikus politikai erők együttesen léptek fel az eseményen, valamint hozzátették: több ország (az Egyesült Államok, Izrael, Svédország) nagykövete szintén részt vett a demonstráción. Az Egyesült Államok nagykövetsége közleményt adott ki, amelyben azt hangsúlyozták, hogy nem a Gyöngyösi-féle felszólalás volt az első antiszemita megnyilvánulás, amelyre sor került a magyar parlamentben – írta az orosz hírcsatorna. „Az antiszemita és egyéb rasszista megnyilvánulások a magyar parlamentben igazolják annak szükségességét, hogy tovább erősítsék a tolerancia és a békés egymás mellett élés hangját Magyarországon” – idézte az amerikai külképviselet közlését az RT.

Az RT kitért arra is, hogy az elmúlt hónapokban Magyarországon „támadás vagy fenyegetés ért zsidó embereket, valamint meggyaláztak néhány holokauszt-élményűt, illetve zsidó sírkertet”. Ráadásul – írják – a Jobbikhoz közel álló csoportok a magyarországi náci idők emlékeztető egyenruhában és lobogókkal masíroztak Budapesten.

Izraeli lap: a tüntetés megfelelő válasza volt a Jobbik gyűlölködésére

Az izraeli sajtóban lényegében az összes fontosabb lap, portál beszámolt a tüntetésről. A 7-es hírcsatorna internetes oldala az AFP hírügynökség beszámolóját idézte, az YNet, a *Haaretz* az *Associated Press* (AP) beszámolóját közölte, a *Jerusalem Post* pedig *Jeremy Sharon* írt tudósítást az eseményről. A JPost

KARDOS PÉTER FŐRABBI

Egy el nem hangzott beszéd

Fáj, nagyon fáj!

Fáj, hogy nem tudták megvárni, míg elmegy az utolsó közülünk... már csak négy- vagy ötvenen vagyunk... sokan kórházi ágyakon, leépült emlékezzetek vegetálnak.

Fáj, nagyon fáj.

Alig vagyunk már, akik emlékezünk arra a napra. 1944. április 3-ára, amikor a család felöltötte ráhajoltak a Singer varrógépre, mások kézzel varrták kabátjainkra, ingeinkre – a sárga csillagot. Fáj, nagyon fáj.

Fáj mint rabbinak, hogy néhány órával ezelőtt hazudnom kellett. Hazudni a 91 éves Klári néniemnek, aki kórházi ágyán azzal fogadott: Rabbi úr! Igaz, hogy visszajöttök a nyilasok?

Ugyan, Klári néni. Honnan veszi ezt?

Hát mondják... Meg hogy össze is akarnak írni bennünket. A parlamentben mondták...

Ugyan, Klári néni! Maga elhiszi, hogy 2012-ben a magyar parlamentben ilyen elhangozhat???

Ezután rá nézett, és önkéntelenül lejjebb húzta hálóingé ujját – de azon így is átütött egy szám, egy tetovált szám.

Szegényből vagy félelemből takarta el... ki tudja?

Fáj, nagyon fáj.

Fáj az is, hogy hazudtam. De mostantól MINDEN Klári néniem hazudni fogok.

TŐLEM ne tudják meg az igazságot. Legalább életük alkonya legyen nyugodt és tiszta.

Mi meg szégyelljük magunkat, hogy lehetővé tettük, hogy nem akadályoztuk meg, hogy rég elfeledni remélt mondatok időről időre ismét elhangozhatnak az ország házában.

És EZT hagyjuk gyermekeinkre és unokáinkra – örökségül.

Kedves Barátaim!

Ránézve erre az épületre, nekünk, túlélőknek nemcsak a tervező, Steindl Imre neve ugrik be – de az első zsidótörvények szülőházának is tekintjük.

Ennek a háznak falai 70 évvel ezelőtt már hallottak hasonló felszólalásokat.

Akkor büdös zsidók voltunk, ma nemzetbiztonsági kockázat vagyunk!

Bennünket már egyszer FELMÉRTEK!

Bennünket utána MEGJELŐLTEK.

Bennünket utána elhurcoltak, megkínóztak és meggyilkoltak.

Bennünket nem a nyilas politikus szavai borzasztottak el, hanem a többiek reagálása. A levezető elnök párttársé, akinek csupán annyi mondanivalója volt: Képviselő úr! Önnek 1 perce van...

A többiek aludtak rá egyet...

Végül.

Nekem csak egyetlen kérdésem van a kormány felé. Minden hasonló alkalommal kiadnak egy azonos szövegű közleményt, amelyben van egy mondat: MINDENT megteszünk azért, hogy ne ismétlőd-hessenek meg... stb.

Kérdésem: MI AZ A MINDEN?

Fáj, nagyon fáj!

Köszönöm, hogy eljöttetek!

Köszönöm, hogy meghallgattatok!

A mai délután jelmondata legyen: MIND-ANNYIAN EGYÜTT JERUZSÁLEMÉRT – MIND-ANNYIAN EGYÜTT MAGYARORSZÁGÉRT!

(Elhangzott volna a december 2-i tüntetésen, a Kossuth téren.)

tudósítója az ATV élő közvetítésére hivatkozva beszámolt Rogán Antal beszédéről, kiemelve, hogy a Fidesz frakcióvezetője szerint a népiértékek mindig listázással kezdődtek. A lapnak *Efraim Zuroff*, a Simon Wiesenthal Központ jeruzsálemi igazgatója elmondta, hogy a tüntetés „megfelelő válasz volt a Jobbik felháborító antiszemita és cigányellenes uszítására, valamint Gyöngyösi felszólalására”.

Zuroff szerint a tömegtüntetés „pozitív módon rekesztette ki a Jobbik gyűlölködését”. „A Jobbik retorikája elfogadhatatlan kell hogy legyen az Európai Unióban és Magyarországon. Ők az új antiszemitizmus hirdetői, amely kombinálja a zsidókkal szembeni gyűlöletet az Izrael-ellenességgel” – vélekedett Zuroff.

Az izraeli lap beszámolt arról is, hogy *Novák Előd* jobbikos képviselő lemondásra szólította fel *Ertsey Katalin* LMP-s képviselőt, annak „izraeli állampolgársága” miatt.

Krónika: „jó lesz belevetni ebbe a jobbikosok orrát”

A Krónika erdélyi magyar napilap vezércikkében arról ír, hogy Gyöngyösi Márton jobbikos képviselő a

magyar állampolgárságot szerzett határon túli magyarokat is megsértette, amikor zsidók, majd az izraeli-magyar kettős állampolgárok listázását szorgalmazta.

Rostás Szabolcs, a *Krónika* vezető szerkesztője szerint „a zsidók szörnyű időket idéző listázásának nyílt kezdeményezése, nemzetbiztonsági kockázatként történő beállítása végérvényesen bebizonyította, hogy a Jobbik már régen beleszédült a szélsőjobb ténylegéről a fasizmus szakadékaiba”. A cikkíró úgy vélte, Gyöngyösi Márton nem csökkentette kijelentése súlyosságát azzal, hogy korrigálta magát és közölte: az izraeli-magyar kettős állampolgárokat tekintve nemzetbiztonsági kockázatnak.

„Az eddig úton-útfélen a nemzetféltő, a külhoni magyarok istápolója szerepében tisztelegő Jobbik gyakorlatilag a frissen honosult határon túliakat is megbízhatatlanként tüntette fel, azt sugallva, hogy egy román-magyar kettős állampolgár elsősorban Bukaresthez lojális. Jó lesz belevetni ebbe a jobbikosok orrát, amikor legközelebb ismét Erdélybe látogatnak” – fogalmazott a cikkíró.

Okfejtése végén arra a következtetésre jutott, hogy jelenleg a Jobbik jelent nemzetbiztonsági kockázatot Magyarországon. Azoknak a szerkerét tolja ugyanis, akik hosszú ideje próbálják fasisztának beállítani a Fidesz-kormányt, a rasszizmus és az idegen-gyűlölet melegágyaként próbálják feltüntetni az országot.

A Krónika cikkírója szerint a magyar kormány lejáratására szövetkezők csattanós választ kaptak azáltal, hogy az Orbán-kabinet éles hangon elítélte Gyöngyösi kijelentését, és

„amikor a demokratikus pártok, szervezetek – félretéve politikai nézeteltéréseiket – nemzeti egységfrontot alkotva kiáltottak megálljt az uszításnak”.

A cikkíró azzal zárja eszmeifuttatását: „ha a Jobbik ezek után is folytatja az uszítást, talán valóban érdemes lesz megfontolni a feloszlását”.

Pozsonyi lap: a Jobbikkal szembeni ellenállás egyesítette a magyarokat

„A rendszerváltás óta nem látott dolgot sikerült elérnie Magyarországon a neonáciknak: egy antiszemita provokációnak köszönhetően Orbán Viktor kormányának támogatói és ellenzői közösen vonultak az utcákra” – írta a Gyöngyösi Márton parlamenti felszólalása kapcsán szervezett tüntetésről a pozsonyi *Pravda* független szlovák napilap. A Jobbikkal szembeni ellenállás egyesítette a magyarokat című írás rámutat: abban az országban, ahol a holokauszt hat-százezer életet követelt, elkerülhetetlen volt, hogy a zsidók összefogását célzó felszólítás felháborodást váltson ki. „A legnagyobb pártok fejére nőtt a Jobbik, mert egyre agresszívabb roma- és zsidóellenes jelszavakkal sikerül megőriznie stabil támogatottságát” – jegyzi meg a tüntetéssel összefüggésben politikai elemzők véleményére hivatkozva a *Pravda*, amely idézi a Jobbik azon állásfoglalását is, amely szerint a megmozdulás szervezői „csak Izrael érdekében tudnak összefogni, a magyarság sorskérdéseiben nem”.

(Az atv.hu nyomán)

Tőkés László véleménye

Tőkés László EP-képviselő: nem a zsidó származású emberek, hanem az őket listázni kívánó Gyöngyösi Márton jelent nemzetbiztonsági kockázatot Magyarországnak. „Megítélésünk szerint a jobbikos képviselő antiszemita megnyilatkozása nyílt provokációt jelent nem csupán zsidó polgártársaink és – az egyébként nemzetközi bírálatok és támadások keresztjében álló – Magyarországnak, hanem hasonló módon a határon túlra szakadt, legfőképpen pedig a kettős állampolgársággal rendelkező magyarok ellen is” – jelentette ki az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács elnöke.

Tőkés nem tartja kizártnak, hogy „listázó” szándékával Gyöngyösi a határon túlra kiterjesztett honosítás intézményét célozta lejáratni. „Romániában élő magyar polgártársaim közösségében külön is kikérjük magunknak a határon túl élő magyar állampolgárok iránti kollektív bizalmatlanság – közvetett – kinyilvánítását” – fogalmazott Tőkés, hozzátéve: jogosnak ítélt viszont a kettős átvilágítás alkalmazását azok esetében, akik a múltban nyilvánvaló módon kollaboránsai voltak a hírhedt Securitaténak, és akik közül sokan áttelepültek Magyarországra.

(A Krónika nyomán)

Három nemzedék. 2012 november, Kossuth tér

(Fotó: Gergely Beatrix)

Presser Gábor és vendégei a Dohányban

Az időjárás szokásához híven kegyes volt ismét hozzánk, nem volt hideg, és csapadék sem esett.

Ez már a 7. alkalom, a hetedik jótékonyági koncertünk volt. Hetedik alkalommal segítik az Élet Menete Alapítvány munkáját azok a barátok, akik zenéléssel, énekléssel támogatják a múlt megismertetését, azért, hogy a jövőben egy toleráns társadalomban tudjunk élni.

Amikor ezt a cikket írom, már elhangzott a náci beszéd a parlamentben, már átadtuk petíciókat az országgyűlés elnökének sárga csillaggal a ruhákon, és túl vagyunk a Kossuth téri tüntetésen.

Ezek fényében még hangsúlyosabb, még fontosabb az Élet Menete Alapítvány munkája, és még fontosabb az, hogy művész barátaink tudásukkal, hírnevükkel növelik bevételünket, hogy még több gyereknek tudjuk megmutatni Auschwitzban a soá borzalmainak tárgyi emlékeit, még több városba jusson el utazó vagonkiállításunk.

Presser Gábor és vendégei, Falusi Mariann, Rúza Magdi és Szabó Tamás léptek fel idei jótékonyági koncertünkön a Dohány utcai zsinagógában. A különleges hangulatot emelte, hogy a „színpad” és a terem fantasztikus volt az egyedi tervezésű világításnak köszönhetően, amely Novák Péter kreativitását dicséri, aki nem melleleg a színpadon is csatlakozott társaihoz.

A telt ház előtt zajlott program két és fél órán át tartott. Aki nem volt ott, sajnálhatja, aki ott volt, felejthetetlen élménnyel gazdagodva térhetett haza.

Köszönjük mindenkinek! Köszönjük művész barátainknak az idejüket, energiájukat, a közönségnek pedig azt, hogy jegyük megvásárlásával segítik 2013. évi programjainkat.

Répás Péter

Emlékezés David Heinrich Müllerre

David Heinrich Müller (1846–1912) Buczacban, ebben a Monarchiához tartozó galíciai városban született, ahol apja könyvkereskedő és ismert talmudtudós volt. Megemlítendő, hogy Shmuel Yosef Agnon, Simon Wiesenthal és Emanuel Ringelbaum szintén innen származtak. A talmud, valamint a héber nyelv és irodalom tanulmányozását követően Müller 21 éves korában Bécsbe ment, ahol történelmet, germanisztikát és filozófiát hallgatott. Az európai „vándorévek” után Bécsben magasra ívelő tudományos pályafutás várta. Széles körű érdeklődése magas színvonalú munkákban kristályosodott ki. A héber költészet formái fejlődését vizsgálta, Hammurabi törvénykönyvét héberre fordította és összehasonlította az ókor más jogi munkáival. Korának elismert arab tudósa volt, és egy dél-arabiai expedíció során új nyelveket fedezett fel. Sorolhatnám, de ezek ismertetése és méltatása szakértők tollára vár.

Halálának december 21-én lesz száz éve. Itt munkásságának magyar vonatkozásaira szeretném röviden felhívni a figyelmet. Szoros kapcsolatban volt Kaufmann Dáviddal. Vele és Julius von Schlosserrel együtt adták ki 1898-ban „Die Haggadah von Sarajevo” című könyvüket. Továbbá Germanus Gyula egy Gál Jolánnak 1971-ben adott tévéinterjúban (Sokszemközt – tudósokkal) Vámbéry, Kunos és Goldziher mellett David Heinrich Müllert nevezi tanítómesterének. Minden valószínűség szerint a 20. század eleji bécsi tartózkodása során ismerte meg. Ezt bizonyítja Germanus 1906-ban Bécsben kiadott tanulmánya, a „Geschichte der osmanischen Dichtkunst” (Az oszmán költészet története). Ez a téma Müller munkásságával rokon, és ő minden bizonnyal segítségére volt az akkor 21 éves Germanus Gyulának.

David Heinrich Müller egy kimagasló zsidó tudós, egyenes, megalkuvásra nem hajlandó, nyugodt és művelt férfi volt. Ezt még a kor antiszemitizmusra hajlamos bécsi köreiből is elismerték; udvari tanácsos, a filozófiai fakultás dékánja és akadémiai tag lett belőle. Egy nappal halála előtt a császár örökletes nemességét adományozott neki.

Dr. Kiss Iván

Programajánlat

Herman Klub
(VII. ker., Síp u. 12.)

2012. december 27-én, csütörtökön, 14 órától évzáró ünnepséget rendezünk. Zenés műsorunkra, melyet Peiper Róbert tart, minden kedves érdeklődőt szeretettel várunk. Utána uzsonna és tombola!

Januári előzetes:

A következő hónapban várhatóan vetélkedőt, táncos-zenés műsort, filmklubot és operettműsort szervezünk.

Koncert az „égő áldozatokért”

November 24-én, vasárnap, 18 órakor a budapesti nagy zsinagógában Presser Gábor és barátai, Rúza Magdolna, Falusi Mariann, Szabó Tamás, Novák Péter nagy sikerű jótékonyági koncertet adtak az Élet Menete Alapítvány javára. Az estet Gordon Gábor, az alapítvány elnöke nyitotta meg. Ezt követően Ilan Mor, Izrael állam nagykövete köszöntö meg, hogy ezzel a rendezvénnyel is együtt emlékeznek zsidók és keresztények a holokauszt áldozataira. De megtisztelte jelenlétével az előadást az amerikai nagykövetség képviselője, Gyurcsány Ferenc egykori miniszterelnök, Szita Szabolcs professzor, a Páva utcai emlékműzeum igazgatója, Rogán Antal, a Fidesz frakcióvezetője és sok más politikus, művész, közéleti személyiség is. Kormánybírák és ellenzékiek együtt tapsoltak és énekeltek az előadókkal, akik több mint kétórás örömet és szolgáltattak a hallgatóságának.

A mi tatabányai diákjaink is sokat köszönhetnek az alapítványnak, hiszen már többször vittek el bennünket az emléktárra. A magyar barakk előtt két alkalommal is hozzájárulhattunk a műsorhoz. A zsinagóga óriási kivételként a koncert előtt jóleső érzéssel láttam tanítványaimat, akik az idejüket Élet Menetén vitték az emlékezés zászlaját. A menetet áprilisban rendezik, amikor a világ minden tájáról eljönnek, és vallási hovatartozástól függetlenül tisztelegnek a soá áldozatai előtt. A tízezres tömeg gyalog sétál át Auschwitzból Birkenaubá, ahol közel félmillió magyar halt meg iszonyatos körülmények között. A huszadi század történelmének ez az emlékhelye örök figyelemre méltó, hogy ember nem lehet embernek farkasa.

A nemes cél érdekében Presser Gábor és barátai a koncerten varázslatos hangulatot teremtettek, amelyben együtt volt a humor és a szomorúság. Egyszerre tudunk mosolyogni és könnyezni. Remek példa volt ez arra, hogy igazi összefogással falakat lehet dönteni eltérő világok között. Sajnos mára azonban kiderült, hogy 2012-ben novemberében nem falakat, hanem a magyar parlamentben is elhangzó „ordas eszméket” kell megdönteni. De amíg olyan személyek lesznek a védnökei egy-egy ilyen rendezvénynek, mint Koncz Zsuzsa, Tolcsvay László és más művészek, olyan hírességek ülnek a padsorokban, mint Mága Zoltán, Varnus Xavér és számos hasonló kvalitású ember, addig van remény arra, hogy legyőzzük az újraéledő antiszemitizmust. S ebben nekünk, történelmtanároknak is felelősségteljes szerepünk van.

Mátraházi Ferenc
tatabányai magyar-történelem szakos középiskolai tanár

Balfon, az egykori tömegsírok helyszínén lévő jelképes sírnál megtartott emléknapon koszorút helyezett el, majd főhajattal tisztelgett az embermentők emlékkövével és a helyi német kitelepítettek emlékművével is Szita Szabolcs igazgató, Botos János igazgatóhelyettes, Nuber István oktatási főtanácsadót a HDKE részéről, továbbá Simon István, Sopron alpolgármestere, Varga László, a Nyugat-magyarországi Egyetem Pedagógiai Karának dékánhelyettese, valamint Sessler György, a Muszoe elnöke.

Pozsonyi panoráma

Szép nap volt akkor.

Három hitközség – a szombathegyi, a soproni és a mosonmagyaróvári – összefogásának köszönhetően ötvenfős csapat vágott neki az útnak. Zsidó, nem zsidó, nem vallásos zsidó, nem vallásos nem zsidó, idős, kevésbé idős, fiatalok és hál’ Istennek gyerekek alkották a lelkes kis kompániát.

Mi vezrelte társaságunkat? A hagyomány tisztelete (nem „tejesemberi” értelemben), a kulturális emlékezet (Jan Assmann-i értelemben). Sok minden motiválta a busz utasait, de több dolog volt, ami összekötött, mint ami elválasztott minket.

Az úti cél Pozsony volt, Pozsony zsidó emlékeinek felkeresése.

A zsidóság hétszáz esztendő gazdag (és hanyattatott) múltjának mára kevés emléke maradt a városban, ám ami az évszázadok viharait túlélte, az örök érvényű üzenetet hordoz.

Ezért volt kirándulásunk első állomása az a Duna-parti síremlék, amely a magyarországi ortodox zsidóság vezetőjének, kora leghíresebb vallástudósának, Chátám Szóférnek (Moshe Schreibernek) földi maradványait rejtje 1839 óta.

A hagyományos értékrend és hitélet modernizálódása ellen tiltakozó rabbi szülővárosát, Frankfurtot elhagyva vándorolt a birodalom keleti peremére. 1806-tól haláláig állott a korabeli Magyarország legmeghatározóbb hitközségének élén. Az általa alapított jesiva a legnagyobb volt a babiloni idők óta – több mint ötszáz tanítványt nevelt, akik mesterük életművét folytatva meghatározó hatást fejtettek ki a 19. századi zsidóság vallási gondolkodására.

Mint azt Mose Teitelbaum sátorlajuhelyi rabbinak írott leveléből tudjuk, Chátám Szófér mély aggodalommal töltötte el, hogy „Jiszra’el háza” megoszlik az „újak”, az „újítók” (szentek) és a törvénytörző hithűek pártjára. A reformerekkel szemben folytatott tevékenysége alapozta meg a modern kori (neo)ortodoxia alapjait. „...Óvakodjatok attól, hogy megváltoztassátok neveteket, nyelveket, öltözéketeket, hasonlóan az idegen (nem zsidó – nochri) szokásokhoz: Isten óvjon ettől...” – írta végrendeletében.

A sírjának nyugtot adó temetőt a 20. század második felében felszámolták, s részben beépítették. Chátám Szóférnek, valamint legjelsebb elődeinek és kortársainak síremlékét – 23 sírt és 41 különálló sírkövet – a várhegy alatti alagút dunai kijáratánál a föld alá süllyesztették.

Nem e világi hangulat lengi körül a látogatót, aki a sírokat rejtő épület kapuit lépi át – időtlen transzcendencia sugárzik a kövekből, az ódon feliratokból.

Pozsonyban fél évszázada még három zsinagóga és tizenegy imaház állt. Mind a legrégebbit, az ortodox zsinagógát, mind a neológ zsinagógát a 60-as években rombolták le. Mára az 1923 és 1926 között épült Heyduk utcai hétpillérű neológ templom az egyetlen, amely befogadja a 600 főre apadt pozsonyi zsidóságot.

A nap további részében a zsinagógát tekintettük meg, különös figyelmet fordítva az épület kihasználatlan részében, az egykori női galériában és a lépcsőházban létrehozott kiállításra. Az 1200 tárgyból álló tárlat a pozsonyi zsidóság életét, múltját mutatja be használati, dísz- és hitéleti tárgyak segítségével.

A szocializmus építésének áldozatul esett a pozsonyi váralja nagy ré-

Útban

szé. Mindössze két épület maradt meg híromdóul a középkori zsidónegyedből. Az egyikben, az egykori Zsigray-palotában kapott helyet 1993-ban a Szlovák Nemzeti Múzeum anyagát bemutató Zsidó Kultúra Múzeuma. Ebéd után ide tartott a közben a révkomáromi hitközség kirándulóival felduzzadt létszámú csoport, hogy megtekintse az Életciklusok és az ünnepek című kiállítást. Nagy érdeklődést váltottak ki az ünnepek- és hétköznapok tárgyai, a vallás gyakorlásának eszközei. Sokukat felismertük, ám némelyikhez idősebb társaink magyarázatát kértük.

Az élménydús napot rövid, ám tartalmas városnézés zárta. Emlékező épületek előtt idéztük meg helyi idegenvezetőnk segítségével a magyar történelmet és annak a városhoz kötődő alakjait. Alsótábla, Széchenyi István, felsőtábla, Batthyány Lajos, áprilisi törvények, koronázások, Fadrusz János, Mozart... – hosszú lenne felsorolni.

Kissé elpilledtem, ám ezernyi impulzustól zsongó lélekkel foglaltuk el helyünket az autóbusszon. Miközben az estbe boruló tájat néztük, többek Juhász Gyula sorait idéztük, ahogy egyre távolodott a város jelképe, a négycsúcsos vár jellegzetes sziluetje.

Ha alkonyatkor ballagtál a ködben, Mely lágy fátylával a Dunára hullt, A zsongó zajban és a méla csöndben Fáradt szívedbe muzsikált a múlt.

A vén utcákon szinte visszazengett A régi léptek kongó moraja, Széchenyi járt itt és honán merengett, Amely nem volt, de lesz még valaha.

Post scriptum.

A három kilének szép útja nem jött volna létre Paszternák Tamásnak, a révkomáromi hitközség vezetőségi tagjának szíves közreműködése nélkül. Hála és köszönet érte. Így valójában négy város zsidóságának közös kirándulása zajlott azon a szép vasárnapon.

Sándor Péter

IZRAELI SZÍNES

Izraelt látni kell!

Jelentős érdeklődés mellett zajlott le az Izraeli Turisztikai Minisztérium és az EL AL közös workshopja, melyet az ország megismerése és ezáltal hatékonyabb értékesítése érdekében tartottak utazási irodák szakembereinek számára.

Az oldott hangulatú, de rendkívül tartalmas és lényegre törő délelőttön Várad János, az EL AL budapesti képviselő-vezetője köszöntötte a jelenlévőket, ismertette a légitársaság előnyeit és sajátosságait, továbbá kiemelte, hogy a cég egyfajta előrelátó helyőrségként feladatának érzi az országmarketing ellátását is.

Mint mondta, Izrael kényelmes, biztonságos, rugalmas és megbízható, ami mind fontos lehet a szervezett utak során ugyanúgy, mint ha valaki egyénileg utazik. Célul tűzték

ki, hogy napi két járat közlekedjen majd Budapest és Tel-Aviv között. Most, a téli szezonban hetente hat járat köti össze a két országot, kiváló közlekedéssel, a szombat esti például remek a csoportok számára.

Ezt követően Yehuda Shen, az Izraeli Turisztikai Minisztérium Magyarországiért felelős munkatársa mutatta be hazáját. A 28 ezer négyzetkilométeren elterülő, 7,2 millió lakost számláló ország méreteinél fogva könnyedén bejárható, hiszen két legtovábbi pontja között 6,5 óra az út autóval. S mint az közismert, végtelen számú látivalóval és felfedeznivalóval rendelkezik. Két-tősség is jellemzi, a történelmi, bibliai hangulat mellett igazi high-tech nagyhatalomnak számít.

Az előadások után Izraelre szako-

sodott utazásszervezők (Chemol Travel, MSE Tours, Makrovilág, Aviv Travel, TS Tours, TravelSmart és a BB Tours) „ministandokon” mutatták be programjaikat a szép számban megjelent budapesti és vidéki értékesítőnek. A kínálatban szerepelnek hagyományos körutazások, zárandokutak, nyaralóprogramok és városlátogatások, valamint olyan különlegességek is, mint a Jeruzsálem Maraton, golfutak, kaland- és „hippi”-túrák.

Izrael rekordszámú külföldi turistát fogadott ezen a nyáron, és jó esély van rá, hogy egyre több honfitársunk is ellátogat ebbe a csak háromórányi repülésre lévő, a látivaló és élmények rendkívül széles kínálatát biztosító országba. Most évi 14 ezer magyar utas keresi fel. 2011-ben 3,5 millió turistát fogadott egyébként, turisztikai bevételei érték a 4,2 milliárd dollárt. Fő küldőpiacai jelenleg az alábbiak: USA, Oroszország, Franciaország, Németország, Nagy-Britannia, Olaszország. A turisták 65 százaléka szervezeten érkezik.

Az EL AL Israel Airlines hagyományos és kiváló fedélzeti szolgáltatásaival 23 éve biztosítja a kapcsolatot Magyarországgal és Izrael között.

(turizmus.com)

Cicainvázio a szent városban

A helyiek már észre sem veszik, az Izraelben járó idegeneknek azonban fel tűnik a Jeruzsálemben kukázó rengeteg macska. Az állatok így próbálnak élelmet szerezni maguknak. Egy helyi állatorvos a Kossuth Rádióknak elmondta: előfordult, hogy kártevőként tekintettek a négylábúakra, akiket ki akartak irtani. A szakember szerint ez hiba lenne, hiszen a macskák nélkül elszaporodnának a patkányok és az egerek a térségben, és betegségeket terjesztetnének.

Tel-Avivban ezért a városháza utasítására ivartalanítják az állatokat, így próbálják a megfelelő szinten tartani a populációt. Elszállítani és elaltatni azonban nem lehet őket, de az ivartalanítás sem megoldás, mert az állatorvosok képtelenek felvenni a tempót a macskák szaporodási ütemével. A négylábúak elég élelmet találnak a kukákban, így számuk folyamatosan nő.

Állatvédők szervezetek kérésére már a legfelsőbb bíróság is foglalkozott a kérdéssel. Megtiltották, hogy elaltassák az állatokat, és elszállítani sem lehet őket eredeti helyükről. A problémát tömeges ivartalanítással lehetne kezelni, ám egyelőre nem sikerült megakadályozni a túlszaporodást. Ez természetesen a macskáknak sem jó, hiszen lakóhelyük és vadászterületük csak korlátozott számú állatot képes eltartani.

(hirado.hu)

Isten hozta, őrmester!

Itt, a Földközi-tenger délkeleti medencéjében nem tábornok. Még csak tisztnek sem való. Talán csak őrmesteri rendfokozatot kaphat a Tél.

A hó errefelé ritka vendég, és akkor is csak a hegyes Golánon és Galileában, meg a 800 méter magasságban fekvő Jeruzsálemben. Ott is csak egy-két napig marad meg.

Csoda, hogy a hónap van héber neve. De van: seleg. A tél itt jobbra az esős évszakot jelenti, novemberben vagy decemberben köszönt be, és március-ápriliséig tart. Esők, viharok, szelek jelzik Tél őrmester útját, de fagyok szinte soha: a hőmérséklet a tengerparti sávban éjjel is ritkán megy le tíz fok alá (plusz tíz fokról van szó!). A hegyekben előfordul fagypontra körüli hőmérséklet.

A tél héber neve egyébként hóref. Erős ch hanggal. A szó a csípős, éles jelentésű harif melléknévvvel rokon.

Most végre beköszöntött. Viharos esők táncoltatják az utcai fákat. Ez az évadja a lakossági reklamációknak: miért nem törődik az önkormányzat a csatornázással? Egy-egy kiadós vihar után az úttestek folyókká válnak. Meg az elektromos művek, amelynek a neve itt Hevrat Hasmál (ismét erős ch hanggal kezdődő szavak): az első esőkkel megjönnek az áramkimaradások, a pillanatnyi áramszünetek, amit a számítógépek nem igazán díjaznak, de a felvonók is meg-megállnak két emelet között.

De ne legyünk ünneprontók: fő, hogy itt van. November első hetében hétágra sütött a nap, délidőben még élveztük az augusztusról itt maradt

harmincasokat. Csak reméljük, hogy Tél őrmester uralma hosszú lesz, és minél ritkábban szakítják meg a „hamszinok”, az arabiai sivatagból ránk törő forró szelek. És végre megteklik a Kineret, fő ivóvízforrásunk, amely már hosszú évek óta olyan, mint az államkincstár: súlyos deficitel küzd. Csak belőle nem sékel, hanem víz hiányzik.

Gyere, gyere, eső! Gesem, gesem, bó! – a Náhál, a katonai előkészítősök dalával köszöntöm az esőt, valamikor a hatvanas évekből.

H. L.

A jeruzsálemi cigány közösség is ünnepelt

Izraelben és Palesztinában körülbelül 10 ezer cigány él, jelentős részük Kelet-Jeruzsálemben. Ez utóbbi közösséget látogatta meg Nir Barkat jeruzsálemi polgármester az áldozati ünnepen. Ez alkalomból mi is megismerkedünk a közel-keleti cigánysággal.

Amikor a közelmúltban az egész muszlim világ együtt ünnepelte az áldozati ünnepet, Jeruzsálemben tízezrek vettek részt a Templomhegyen (al-Haram as-Sarif) tartott közös imákon. A nagy tömegben azonban volt egy csoport, amire kevésbé figyelt a média, ez a jeruzsálemi cigány közösség. A magukat arabul domarinak nevező csoport létezéséről kevesen tudnak még a Szentföldön is, pedig a Közel-Kelet országában a domarik már a 6. századtól kezdve jelen vannak, számuk meghaladja a kétfélmilliót.

Nir Barkat polgármester a domarikat a Jeruzsálem óvárosában található központjukban látogatta meg a muszlim ünnep alkalmából. A közösség vezetője ismertette a jeruzsálemi cigányok történelmét, valamint mesélt a helyzetükről is. A domarik a hagyomány szerint Szaladin seregeivel együtt érkeztek 1187-ben Jeruzsálembe, ahol akárcsak a beduinok, sátrakban kezdtek el élni, többségük az

Olajfák hegyén. A hatnapos háború során a helyi domarik többsége Jordániába és a Nyugati Partra menekült; akik maradtak, beköltöztek társaik mellé az óváros falai közé, ahol mind a mai napig élnek. A domarik többsége magát sem palesztinnak, sem izraelinek, sem arabnak nem vallja, nagyobb részüknél a cigány identitás a legerősebb.

A domariknak kettős diszkriminációval kell szembenézniük, egyrészt az izraeli társadalom részéről, amely arabságuk miatt diszkriminálja őket, másrészt a palesztin társadalom felől, amely domarik létük miatt bánik a csoporttal negatívan. A palesztinai arabban a cigányokat nawarnak nevezik, ami egyszerűen jelöli a domarikat, valamint jelent még koszost, szegényt vagy szerencsétlent. A csoport szociális helyzete rendkívül rossz, többségük egy-két szobás lakásokban él nyolc vagy annál több gyerekkel. A gyerekek iskolázottsága alacsony, a 2000-es évek közepén a kétezer domarik közül mindössze három-négy gyerek járt iskolába, amely szám az utóbbi években kezdett el nőni. Ezen szeretne változtatni Amún Szalim. A csoport karizmatikus vezetője azért vette fel a kapcsolatot a jeruzsálemi városházzal, hogy javítson az emberek helyzetén. Szeretne létrehozni egy közösségi teret, ahol délutá-

ni órák keretében a gyerekek és a nők tanulhatnak, megismerkedhetnek saját kultúrájukkal, valamint saját nyelvüket, a domot is elsajátíthatják. A polgármester pozitívan nyilatkozott Szalim munkájáról: „Öröm látni azt az elszántságot, amivel együtt akarnak velünk dolgozni, főként az oktatás és az életminőség javításának területén. Ezzel a lelkesedéssel már most sikerült haladást elérnünk mindkét területen.”

A jeruzsálemi domarik többsége sem nem izraeli, sem nem palesztin állampolgár, hanem jeruzsálemi lakosként vannak nyilvántartva az izraeli bürokrácia részéről, akárcsak a kelet-jeruzsálemi palesztinok. A domarik egy részének a célja, hogy izraeli állampolgárságot is szerezzenek, és a csoportot Izrael, akárcsak a drúzokat, külön kisebbségként kezelje. Sokuk szerint erre azért van szükségük, mert azzal, hogy két tűz közé kerültek a konfliktusban, közösségük csak leépül, és idővel hagyományaik elvesznek a Közel-Kelet tengerében. Ellenben ha legalább az egyik fél segítené őket, akkor sikerülhetne még hosszabb ideig fenntartani a domari közösséget Kelet-Jeruzsálemben, az óváros falai között.

(kitekinto.hu / Végh Roland)

Obamáról egy szót se!

Így szól Benjamin Netanjahu miniszterelnök utasítása kormánya és a Likud párt korifeusai számára, akik az elmúlt hetekben-napokban nem éppen diplomatikus értékeléseket és megjegyzéseket eresztettek meg Obama elnök rovására.

Most pedig, miután az eredmény közvéleményes tétetett, Netanjahu helyesnek látta kiadni a címben említett ukázt, azzal a kiegészítéssel, hogy „előzetes egyeztetés nélkül”.

Az Egyesült Államok zsidósága, szöges ellentétben az izraeli zsidó közvéleménnyel, Obama mellett áll, és mellette is szavazott, lévén hagyományosan demokrata párti, tehát nem volt más választása. És mivel az amerikai zsidóság többsége egyúttal liberális is, e többséget nem zavarta Obama egészséges, napbarnított bőrszíne sem. („Nemde mi vagyunk az utolsók, akik faji alapon ítélnénk...”)

A zavart és a kétségeket – és nem csak a zsidó szavazók számára – nem is a külső megjelenés, hanem a családi háttér okozza. Az a bizonyos középső név. A Hussein. (Jó, angolosan legyen Hussain.) Amit Obama ha akarja, sem titkolhatja. És a szóbeszéd, aminek a cáfolása nem túl hiteles: az, hogy a kenyai muzulmán apával és indonéziai muzulmán neveléssel rendelkező politikusi maga is muzulmán. (Akik olyan öregek, mint e sorok írója, vagy még régebbi kiadásúak, emlékeztetnek, hogy a néhai John Fitzgerald Kennedy elnöké válasszásokor problémát jelentett egyrészt katolikus vallása, másrészt ír származása.)

Ezen a 21. századi Egyesült Államok már túltette magát. Semmi kétség: a lassan többséggé váló afroamerikaiak és a „hispanikok” (latin-amerikai, zömmel illegális bevándoroltak és utódaik) lettek és maradtak az „elnöksínalók”. És az Államok alapítóinak az utódai, a WASP (White, Anglo-saxon, Protestant, vagyis fehér, angolszász és protestáns) elit számban és befolyásban egyre „vékonyabb” lesz.

Ennek az elitnek a helyi, amerikai zsidósághoz való hozzáállása határozottan baráti. Izrael népének ellenségei és ellenfelei gyakran említik az amerikai zsidóság pénzügyi hatalmát, amiről ők bizonyára első kézből értesültek. Az amerikai tudományos és ipari elitben tudásukkal és tehetségükkel elfoglalt helyükről már keveset tudnak, és még kevesebbet beszélnek.

Vegyesebb képet mutat az Izraelhez fűződő kapcsolat. Gyakran emlegették és idézték a néhai (ugyancsak kétszer megválasztott) Richard M. Nixon republikánus elnök epés megjegyzéseit Izraellel, sőt a zsidósággal kapcsolatban is. Am a kritikus órában, 1973 októberében, a jom kippuri háború napjaiban éppen ő mentette meg Izraelt egy fegyverszállító óriás légihíddal, amikor a Cáhál, az Izraeli Hadsereg kis híján ellötte utolsó töltényét.

Obama emlékeztetés kairói beszéde eleinte lelkesedést váltott ki az iszlám világban, később ez lehiggadt. Mostani kihívójával szemben azonban őt preferálták, már csak W. Mitt Romney republikánus elnökjelölt Izrael-barát és a muzulmán szélsőségeket gyakran elítélő nyilatkozatai miatt is. Arra is emlékeznek a muzulmán világban, de Izraelben is, hogy Obama – legalábbis elnökként – soha nem látogatott Izraelbe.

A következő négy évben már nem kell „pedáloznia”. Harmadszorra amúgy sem választható senki, az Államok súlyos gazdasági és társadalmi problémái pedig alapon próbára teszik képességeit.

És Iránnal kapcsolatban hogy fog eljámi?

Hónapok óta folynak a találgatások, hogy vajon Izrael nem csupán az USA elnökválasztásának lezajlására várt-e, és annak szinte másnapján „rendezi” a tizenkettedik órába lépő iráni atomfegyver-problémát. A nyugtalanság Iránból, Libanonból, a Gázai övezetből átsapott Egyiptomra és Szíriára is.

Obama elnök nyilvánvalóan az USA egyik legsikeresebb elnökeként kíván bevonulni a történelembe. Országá és hadserege biztonsága minden szempont közül az első lesz.

Az elkövetkező négy év alighanem bővelkedni fog drámai fordulatokban. Csak remélni tudjuk, hogy az ugyancsak „újrázásra” készülő Benjamin „Bibi” Netanjahu miniszterelnök helyes döntéseket fog hozni, és pedig nem az események után.

Van helye az imának, legyen az keresztény, zsidó vagy muzulmán ima a békeért, a nyugalomért és a minél szélesebb tömegek jólétéért a Földön.

H. L.

NYERTES PÁLYÁZATOK

2012. évi nyertes vallási rendezvények, összejövetelek (kidus) támogatása

Pályázó megnevezése	Vallási célú rendezvények (kidus), összejövetelek szervezésének támogatása	Megítélt összeg
Budapesti Zsidó Hitközség Dél-pesti Körzete	Kidus	60 000
BZSH Bethlen téri SQA Körzete	Szombati kidusok	60 000
BZSH Budai Körzet	Kidusok	60 000
BZSH Hunyadi téri Zsinagóga Körzet	Sálesüdesz és kidus támogatása	60 000
BZSH Lágymányos Újbudai Körzet	Szukkoti találkozó	50 000
BZSH Újpesti Körzet	Kidusok támogatása	60 000
BZSH Zuglói Körzet	BZSH Zuglói Körzet pályázata ünnepi kidusok rendezéséhez	60 000
Debreceni Zsidó Hitközség	Kidusok támogatása	60 000
Győri Zsidó Hitközség	Péntek esti kidusok megtartásának támogatása	60 000
Hegedűs Gyula utcai Körzet és Idősek Klubja	Tanulás-ismeretbővítés	100 000
Magyarországi Autonóm Ortodox Izraelita Hitközség	Kidus a Visegrádi utcai zsinagógában	50 000
Magyarországi Autonóm Ortodox Izraelita Hitközség	Kidus a Teleki téri zsinagógában	60 000
Magyarországi Autonóm Ortodox Izraelita Hitközség	Kidus az Alma utcai zsinagógában	60 000
Magyarországi Autonóm Ortodox Izraelita Hitközség	Kidus a Dessewffy utcai zsinagógában	60 000
Magyarországi Autonóm Ortodox Izraelita Hitközség	Kidus a Kazinczy utcai zsinagógában	60 000
Nagyfuvaros Templomkörzet	Chanukkai ünnepség támogatása	60 000
Nyíregyházi Zsidó Hitközség	Pályázat vallási célú rendezvények, összejövetelek keretében kidusok támogatására	50 000
ORZSE Zsidó Kultúratudományi Kutatócsoport	A teológiától a divatig. A magyarországi zsidóság arculatváltozásai az „Egyenlőség” feldolgozása alapján	250 000
Szegedi Zsidó Hitközség	Vallási célú rendezvények keretében adott kidusok finanszírozása	60 000
Szeretkórház Templomkörzet	Szeretkórház Templomkörzet kidus	50 000
Veszprémi Zsidó Hitközség	Kidusok Veszprémben 2013	60 000
Zalaegerszegi Zsidó Hitközség	Kidus	50 000
Összesen:		1 500 000

2012. évi nyertes vallási rendezvények pályázatok

Pályázó megnevezése	Vallási célú rendezvények, összejövetelek szervezésének támogatása	Megítélt összeg
Amerikai Alapítványi Iskola	Á3 Sabbaton szervezése az óvodába-iskolába járó családok számára	100 000
Balassagyarmati Zsidó Hitközség	A Balassagyarmati Zsidó Hitközség pályázata 5773. (2012/13.) évi rendezvényeinek támogatására	100 000
Budapesti Zsidó Hitközség	Szocost 2012/002 – Széderest időseink részére	100 000
BZSH Benjámín Óvoda	Izrael-nap az óvodában	100 000
BZSH Scheiber Sándor Általános Iskola és Gimnázium	A Scheiber-iskola tantestületének hitéleti továbbképzése Balatonfüreden	100 000
BZSH Scheiber Sándor Általános Iskola és Gimnázium	Scheiberes kisdíjak táboroztatása Balatonfüreden	100 000
Debreceni Zsidó Hitközség	Mártír-istentisztelet és Wallenberg-ünnepség	100 000
JMPoint a Zsidó Közösségért Közhazsnú Alapítvány	Zsidó Közösségi Bál – 10 éves a Jewish Meeting Point	100 000
Latív Barátai a Zsidó Reneszánsszert Magyarországon Alapítvány	Latív Alapítvány vallási és közösségi programjai	100 000
Lauder Javne Zsidó Közösségi Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium, Szakközépiskola Alapfokú és Művészetoktatási Intézmény	Holokauszt-emléknap a Lauder-iskolában: a Címzett ismeretlen című levdírdra megtekintése a 9–13. évfolyamokon	100 000
MAOIH Visegrádi utcai fiókimaháza	Fiókimaház pályázat	100 000
Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem	Szabadegyetem a zsidóságról	100 000
Szegedi Zsidó Hitközség	Izraeli Kulturális Napok a VIII. Őszi Zsidó Kulturális Fesztivál keretében	100 000
Székesfehérvári Zsidó Hitközség (FEZSIH)	ORZSE – FEZSIH Szabadegyetem (előadás-sorozat)	100 000
Veszprémi Zsidó Hitközség	Zsidó kulturális események látogatása 2013	100 000
Összesen:		1 500 000

2012. évi nyertes üdülés, táborozás pályázatok

Pályázó megnevezése	Ifjúsági üdülési, és táborozási tevékenység támogatása	Megítélt összeg
BZSH Benjámín Óvoda	Benjámínosok üdültetése Balatonfüreden	250 000
BZSH Bethlen téri SQA Körzet Ifjúsági Csoportja	Talmud-Tóra Ifjúsági Tábor szervezése	200 000
BZSH Lágymányos Újbudai Körzet	Egy zsidó hét a nyárból – gyerekek a zsinagógában és a zsidóságbán	200 000
Debreceni Zsidó Hitközség	Balatonfüredi üdülés	200 000
Hanoar Hatzioni Egyesület	Hanoar Hatzioni táboroztatás 2012	300 000
Latív Barátai a Zsidó Reneszánsszert Magyarországon Alapítvány	Latív Sabbathon határon túli résztvevőkkel	200 000
Maccabi Vívó és Atlétikai Club	Maccabi VAC – nyári sporttábor	100 000
Manóra Közhazsnú Egyesület	Családi tábor Szarvason 2013	150 000
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem	Pályázati felhívás ifjúsági üdülési és táborozási tevékenység támogatására	250 000
Zsidó Hitközség – Szabadka, Ifjúsági tagozat	Budapesti kirándulás	150 000
Összesen:		2 000 000

2012. évi nyertes vallási könyv pályázatok

Pályázó megnevezése	Zsidó vallási könyv és egyéb nyomtatott vagy multimédiás termékek kiadásának támogatása	Megítélt összeg
Budapesti Zsidó Hitközség Dél-pesti Körzete	Tórajavítás	300 000
BZSH Benjámín Óvoda	Zsidó imakönyv a Benjámín-óvodásoknak	400 000
BZSH Bethlen téri SQA Körzete	Imakönyvek beszerzése	300 000
BZSH Budai Körzet	Budai Sófár újság kiadása	100 000
BZSH Hunyadi téri Templomkörzet	Körzeti hírlévi	100 000
BZSH Scheiber Sándor Általános Iskola és Gimnázium	A Scheiber-iskola 2011–2012-es tanévének Évkönyve	300 000
BZSH Újpesti Körzet	Megila beszerzése	200 000
Debreceni Zsidó Hitközség	Imakönyvek és tóratekeres javítása	300 000
Eszterházi Egyesület a Zsidó Kultúráért és a Feminista Értékekért (rövid elnevezés: Eszterházi Egyesület)	Anyák-lányok – Elmeséltlen zsidó női történetek II.	100 000
Goldmark Kórus	Jiddis dalok kórusfeldolgozásának kiadványa	200 000
Maccabi Vívó és Atlétikai Club	Maccabi – nyomtatott, multimédiás eszközök	100 000
Nagyfuvaros Templomkörzet	Nagyfuvaros Körzet tórajavítása	200 000
Nagyfuvaros Templomkörzet	Az Emberbarát újság támogatási kérelme	200 000
Nyíregyházi Zsidó Hitközség	Sófár újság kiadásának támogatása	300 000
Nyugalmozott Országos Főrabbi Hivatala	Válogatás prof. dr. Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi beszédeiből	300 000
Pesti Sólet (a Dohány utcai zsinagóga lapja)	Sólet Alechem	200 000
Trenderli Alapítvány	Teremtsünk együtt családi hagyományt sorozat kiadványai	200 000
Zidovska nabozenska obec – Komáromi Zsidó Hitközség	A Hitközségi Híradó 2012. évi 11 lapszámának kiadása	200 000
Összesen:		4 000 000

2012. évi nyertes sportpályázatok

Pályázó megnevezése	Ifjúsági sporttevékenység támogatása	Megítélt összeg
Amerikai Alapítványi Iskoláért Alapítvány	Az óvoda és az iskola növendékeinek rendszeres, iskolán kívüli sporttevékenységére	150 000
BZSH Benjámín Óvoda	Sporttevékenység a Benjámín Óvodában	70 000
Debreceni Hapoel Atlétikai Klub és Kulturális Egyesület	Debreceni Hapoel edzőtermi zuhanyzó kialakítása	170 000
Debreceni Zsidó Hitközség	Ifjúsági sportbajnokság	180 000
Hanoar Hatzioni Egyesület	Hanoar Hatzioni Sporttevékenység 2012	80 000
Maccabi Vívó és Atlétikai Club	Maccabi VAC – röplabdazakosztály működési támogatása	200 000
Maccabi Vívó és Atlétikai Club	Maccabi – tájfutószakosztály működési támogatása	100 000
Maccabi Vívó és Atlétikai Club	Maccabi – tornaszakosztály működési támogatása	50 000
Maccabi Vívó és Atlétikai Club	Maccabi – vízilabda-zakosztály működési támogatása	200 000
Maccabi Vívó és Atlétikai Club	Maccabi – Krav Maga-zakosztály működési támogatás	50 000
Maccabi Vívó és Atlétikai Club	Maccabi – teremfoci-zakosztály működési támogatása	50 000
Maccabi Vívó és Atlétikai Club	Maccabi – ökölvívó-zakosztály működési támogatása	50 000
Maccabi Vívó és Atlétikai Club	Maccabi – kosárlabda-zakosztály működési támogatása	300 000
Marom Klub Egyesület	Sportprogramok a Bánki-tó Fesztiválon	200 000
Szegedi Zsidó Hitközség	Egyházak közötti III. Ifjúsági Kispályás Labdarúgó Kupa 150 000	150 000
Összesen		2 000 000

2012. évi nyertes ifjúsági működési pályázatok

Pályázó megnevezése	Zsidó ifjúsági szervezetek működési támogatásának támogatása	Megítélt összeg
ALMAZSI Alapítvány a Magyar Zsidó Ifjúságért	Pályázati felhívás zsidó ifjúsági szervezetek működési támogatására	935 000
Debreceni Zsidó Hitközség	Ifjúsági csoport működési támogatása	200 000
Dor Hadas Egyesület	Dor Hadas Egyesület 2012–13. évi működése	100 000
Gläser Jakab Emlékalapítvány	A Teleki téri imaház szükséges működtetése – a mellékhelyiség felújítási kérelme	100 000
Hanoar Hatzioni Egyesület	Hanoar Hatzioni működés 2012	465 000
Latív Barátai a Zsidó Reneszánsszert Magyarországon Alapítvány	Latív Alapítvány jelene és jövője	200 000
Marom Klub Egyesület	Marom Klub Egyesület működése	100 000
Trenderli Alapítvány	Trenderli Alapítvány és Bölcsőde működésének támogatása	400 000
Összesen:		2 500 000

2012. évi zsidótemetők gondozásához szükséges tevékenység támogatása

Pályázó megnevezése	Zsidótemetők gondozásához szükséges tevékenység támogatása	Megítélt összeg
BZSH Bethlen téri SQA Körzet Ifjúsági Csoportja	Egy dunántúli temető tavaszi gondozása	150 000
BZSH Bethlen téri SQA Körzet Ifjúsági Csoportja	Dunántúli Temetőgondozás Nyár	150 000
Cfáti (Safed) Múzeum Magyar Támogatói Alapítvány	Kistéleplési zsidótemetők feltárása	150 000
Debreceni Zsidó Hitközség	Piricsei temető gondozása	150 000
Hanoar Hatzioni Egyesület	Hanoar Hatzioni Temetőgondozás 2012	200 000
Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem zsidó közösségszervező szak	Pályázati felhívás zsidótemetők gondozásához szükséges tevékenység támogatásához	200 000
Összesen		1 000 000

2012. évi nyertes könyvpályázatok

Pályázó megnevezése	Könyv és multimédiás termékek kiadásának támogatása	Megítélt összeg
Ábrahám Vera	A Szegedi Chevra Aranykönyv tartalmának feltárása	200 000
Aura Editor Kft.	Levelek a hontalanságból. Magyar-zsidó DP-k (Displaced Persons) a nyugati megszállási övezetekben. Dunai Andrea dokumentumregénye	200 000
Benedek István Gábor	Aranyhomok (regény)	250 000
Carl Lutz Alapítvány	Carl Lutz Budapesten 1944-ben francia, német és angol fordítás	200 000
Dr. Ungvári Istvánné dr. Klein Éva	Vannak még tanúk interjúkötet	100 000
Frankel Zsinagóga Alapítvány	Zsinagóga 125. évfordulója	300 000
Halmos Sándor	Válogatás a külföldön megjelent zsidó sajtóban közölt cikkekkel	200 000
Hanoar Hatzioni Egyesület	Hanoar Hatzioni könyvkiadás 2012	200 000
Kerecsényi Zoltán	Az utolsó nyár c. könyv	200 000
Kertész István Alapítvány	A holokauszt élő keresztény tanúi 2012 (Visszaemlékezés-kötet)	100 000
Kertész Péter	Kínos ügy...	200 000
Kiskunhalasi Izraelita Hitközség	Kiskunhalasi zsinagóga	200 000
Magyar Ellenállók és Antifasiszták Szövetsége – Összefogás a Demokráciáért (MEASZ)	MEASZ X. Évkönyve	250 000
Magyarországi Cionista Szövetség	Magyarországi cionista sajtótörténeti emlékek bemutatása 1919-ig	150 000
Mazsihisz – Magyar Zsidó Levéltár	Az emlékezet kertje	300 000
Múlt és Jövő Alapítvány	Simon Peresz: David Ben Gurion politikai életrajza	200 000
Múlt és Jövő Alapítvány	150 év magyar zsidó költészete	300 000
Századunk Alapítvány	Wallenberg-jegyzőkönyvek	300 000
Szilágyi Judit	Gebdédék c. könyv kiadása	150 000
Villányi András	Scheiber Sándor-emlékkiállítás születésének 100. évfordulója alkalmából	300 000
Vince Kiadó	A magyarországi zsidóság történetének képeskönyve	300 000
Zalaegerszegi Zsidó Hitközség	A zalaegerszegi zsidóság története a 18. századtól napjainkig	200 000
Zsidó Hitközség – Szabadka	A Szabadkai Zsidó Hitközség könyvkiadása. Munk Artúr. Köszönöm, addig is – kiadásra	200 000
Összesen:		5 000 000

2012. évi nyertes zsidó ifjúsági szervezetek vallási és közösségi programjainak támogatása

Pályázó megnevezése	Zsidó ifjúsági szervezetek vallási és közösségi program támogatása	Megítélt összeg
BZSH Benjámín Óvoda	Chanukkai hét a Benjámín Óvodában	200 000
BZSH Bethlen téri SQA Körzet Ifjúsági Csoportja	Melava Malka	200 000
BZSH Bethlen téri SQA Körzet Ifjúsági Csoportja	Ifjúsági széder	300 000
Debreceni Zsidó Hitközség	Chanukkai ünnepség	150 000
Dor Hadas Egyesület	Dor Hadas Egyesület vallási és közösségi programjai 2012–2013	250 000
Gläser Jakab Emlékalapítvány	Kidusok rendezése a Teleki téri imaházban	200 000
Hanoar Hatzioni Egyesület	Hanoar Hatzioni Vallási 2012	500 000
Latív Barátai a Zsidó Reneszánsszert Magyarországon Alapítvány	Latív Alapítvány vallási és közösségi programjai	400 000
Maccabi Vívó és Atlétikai Club	Maccabi – Zsidó sportprogramok	150 000
Marom Klub Egyesület	A Marom Klub Egyesület ifjúsági vallási és közösségi programjai	150 000
Összesen:		2 500 000

